

T.C.
ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI
Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü
Uçuş Operasyon Daire Başkanlığı

Sayı : 51859319-010.06.02-E.12976

03.09.2020

Konu : COVID-19 salgınına yönelik FCL,
MED, FTL, OPS ve Denetim
gerekliliklerine ilişkin muafiyetler

GENELGE

UOD/HSD-2020/1G (REV.04)

BİRİNCİ BÖLÜM
Genel Hükümler

Amaç

MADDE 1 - Bu Genelge, Covid-19 pandemisi ile mücadele kapsamında, uçuş ve kabin ekibi üyelerinin eğitimlerinde, özellikle birden fazla kullanıcı tarafından kullanılan ekipmanlarda salgın riskinin azaltılması, dünya genelinde uygulanan karantina ve yurt dışı yasağı gibi tedbirler nedeniyle eğitmen ve eğitim tesislerine erişim sağlanamaması, bu kapsamda alınan tedbirler ile ilgili olarak Ülkemiz ve diğer ülkeler tarafından uçuşların sınırlandırılmış veya durdurulmuş olması ve uçuş programlarındaki belirsizlikler nedeniyle; uçuş ekibi lisanslandırma, sağlık, uçuş süresi sınırlamaları, uçuş operasyon ve denetim gerekliliklerinde muafiyetler tanınması amacıyla hazırlanmıştır.

Kapsam

MADDE 2 - Bu Genelge, hava taşıma işletmeleri, onaylı eğitim organizasyonları, onaylı kabin ekibi temel eğitim kuruluşları, uçuş harekât uzmanı eğitim organizasyonları, havacılık tıp merkezleri ile uçuş ve kabin ekibi üyelerini, öğretmen ve kontrol pilotlarını, uçuş hareket uzmanlarını, hava trafik kontrolörlerini, hava trafik emniyeti elektronik personelini kapsar.

Dayanak

MADDE 3 - Bu Genelge; 15/7/2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 4 sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 437 nci ve 441 inci maddeleri ile 15/09/2017 tarihinde yayımlanan Uçuş Operasyonlarına Yönelik Usul ve Esaslar Talimatına dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 4 – (1) Bu Genelge'de geçen tanımlar ve kısaltmalar:

a) Kısmen taze: Son 90 günlük süre içerisinde 2 kalkış, yaklaşma ve iniş yapmış veya son 30 günlük süre içerisinde 1 kalkış, yaklaşma ve iniş yapmış pilotları,

b) Kısıtlı operasyon: Bir veya daha fazla operasyonel kısıtlama ile gerçekleştirilen operasyonu (örneğin yan rüzgâr limitlerinin düşürülmesi, mevcut olandan daha yüksek bir yaklaşma miniması kullanılması, pist yüzeyi şartlarının sınırlandırılması, otomatik iniş sistemi gerekliliği ile dispeç edilmesi (eğer mevcutsa) veya uygun olacağı öngörülen herhangi bir diğer tedbir),

c) Kritik unsurlar: Dokunarak uygulamalı eğitim ve senaryo esaslı uygulamalı eğitim unsurlarını,

d) NC: SHT-OPS N/O Talimatı kapsamında yol eğitim ve kontrollerini icra etmek üzere yetkilendirilen kaptan pilotları,

e) Sanal Eğitim: Eğitim faaliyetlerinin bilgi ve iletişim teknolojilerine dayalı olarak planlandığı ve yürütüldüğü, öğrenci ile öğretmen ve öğrencilerin kendi aralarında karşılıklı etkileşimine dayalı olarak derslerin bizzat öğretmen tarafından aynı mekânda bulunma zorunluluğu olmaksızın eşzamanlı biçimde verildiği eğitimi,

f) Senaryo esaslı uygulamalı eğitim: Kabin ekibinin belirli bir durumla başa çıkmak için işleticinin prosedürlerini ve ilgili ekip sorumluluklarını kapsayacak senaryoyu (örn. uçak tahliyesi) temsil eden uygulamalı eğitimi,

g) Sınıf eğitimi: Grup çalışmaları ve interaktif öğretim oturumlarını içerebilen bir eğitmen liderliğinde icra edilen yüz yüze eğitimi,

h) Taze: FCL.060'da yer alan tüm gereklilikleri sağlayan pilotları,

i) Taze olmayan: Son 90 günlük süre içerisinde kalkış, yaklaşma ve iniş gerçekleştirilmemiş pilotları,

j) Uzaktan eğitim (E-learning): Eğitim ve öğrenim programının donanım ve yazılım teknolojileri vasıtasıyla (bilgisayar, tablet, mobil telefon, web tabanlı yazılım vb.) bir öğretmene bağlı olmaksızın verildiği eğitimi,

ifade eder.

Uygulama

MADDE 5 – Bu Genelgenin 6 ncı maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci ve altıncı fıkraları ile 8 inci maddesinde geçen muafiyetler, sadece, dünya genelinde uygulanan karantina ve yurt dışı uçuş yasağı gibi tedbirler nedeniyle eğitmen, kontrolör ve eğitim tesislerine erişim sağlanamaması ve bunun belgelenmesi durumunda uygulanabilecektir.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Esaslar ve Uygulama

Hava taşıma işletmeleri

MADDE 6- (1) 31.07.2020 tarihi ve öncesinde sona erecek olan tip veya sınıf yetkisi geçerlilik tarihleri aşağıdaki gerekliliklerin karşılanması durumunda 4 ay süre ile temdit edilmiş sayılacaktır:

- a) Pilotların tip veya sınıf yetkilerinin 31.12.2019 tarihinden önce sona ermemiş olması,
- b) Pilotların bir hava taşıma işletmesinde görev yapmaları,
- c) İçeriği işletici tarafından belirlenecek tazeleme eğitimini ve sonrasında anormal ve acil durum usullerini de kapsayacak bir değerlendirmeden geçmeleri. Söz konusu değerlendirme mümkünse bir TRE veya TRI tarafından yapılır. Eğer bir TRE veya TRI mevcut değilse, NC tarafından yapılabilir. Ayrıca telefon, video konferans gibi uzaktan iletişim kanalları kullanılarak yapılabilir. Eğitim ve değerlendirmenin işletici tarafından belgelendirilmesi gerekir.
- d) Bu Genelge'nin 5 inci maddesinde belirtilen durumların geçerli olması halinde, tip yetkileri 4 ay temdit edilmiş sayılan pilotların Genel Müdürlüğe başvurmaları halinde, lisanslarına işlem yapılmak suretiyle tip yetkileri 4 ay daha temdit edilecektir.

(2) 01.08.2020 ve 30.11.2020 tarihleri arasında sona erecek olan tip yetkisi geçerlilik tarihleri, aşağıdaki şartların geçerli olması durumunda Genel Müdürlük tarafından lisanslarına işlem yapılmak suretiyle 4 ay süre ile temdit edilecektir.

- a) Bu Genelge'nin 5 inci maddesinde belirtilen durumların geçerli olması,
- b) Pilotların bir hava taşıma işletmesinde görev yapmaları,
- c) İçeriği işletici tarafından belirlenecek tazeleme eğitimini ve sonrasında anormal ve acil durum usullerini de kapsayacak bir değerlendirmeden geçmeleri. Söz konusu değerlendirme mümkünse bir TRE veya TRI tarafından yapılır. Eğer bir TRE veya TRI mevcut değilse, NC tarafından yapılabilir. Ayrıca telefon, video konferans gibi uzaktan iletişim kanalları kullanılarak yapılabilir. Eğitim ve değerlendirmenin işletici tarafından belgelendirilmesi gerekir.

(3) 31.07.2020 tarihi ve öncesinde sona erecek olan öğretmenlik veya kontrol pilotluğu yetkileri geçerlilik tarihleri aşağıdaki gerekliliklerin karşılanması durumunda 4 ay süre ile temdit edilmiş sayılacaktır.

- a) Öğretmenlik yetkisinin temdit edilebilmesi için pilotların öğretmenlik yetkilerinin 31.12.2019 tarihinden önce sona ermemiş olması,

b) Kontrol pilotluğu yetkisinin temdit edilebilmesi için pilotların kontrol pilotluğu yetkilerinin 31.12.2019 tarihinden önce sona ermemiş olması.

(4) Bir hava taşımacılığı işletmesinde görev yapan pilotların sahip oldukları, 31.07.2020 tarihi ve öncesinde sona erecek olan İngilizce Dil Yeterliliği geçerlilik süreleri 4 ay süre ile temdit edilmiş sayılacaktır.

(5) 31.07.2020 tarihi ve öncesinde sona erecek olan validasyon belgeleri, aşağıdaki gerekliliklerin karşılanması durumunda lisanslandırma yeterlilik kontrolü gerekliliği aranmadan 4 ay süre ile Genel Müdürlük tarafından temdit edilecektir:

a) Pilotların hâlihazırda geçerli tip veya sınıf yetkisine sahip olmaları,

b) Bir ticari hava taşıma işletmesinde görev yapmaları,

c) İçeriği işletici tarafından belirlenecek tazeleme eğitimini ve sonrasında anormal ve acil durum usullerini de kapsayacak bir değerlendirmeden geçmeleri. Söz konusu değerlendirme mümkünse TRE veya TRI tarafından yapılır. Eğer TRE veya TRI mevcut değilse, NC tarafından yapılabilir. Ayrıca telefon, video konferans gibi uzaktan iletişim kanalları kullanılarak yapılabilir. Eğitim ve değerlendirmenin işletici tarafından belgelendirilmesi gerekir.

d) SHT-FCL Uçuş Ekibi Lisanslandırma Talimatı Madde 9'da yer alan diğer tüm şartların sağlanması.

(6) İşletici Eğitim ve Kontrolleri.

a) ORO.FC.230 kapsamında Yenileme Eğitim ve Kontrolleri.

1) Yenileme eğitim ve kontrollerine yönelik olarak, aşağıda yer alan mevzuat kapsamında (a)(2)'de belirtilen eğitim ve değerlendirmelerin icra edilmesi ve bu kapsamda uygulanacak eğitim programlarının İşletme El Kitabı Bölüm D içerisinde "Yenileme Eğitimleri" başlığı altında yer verilerek onaylanması şartıyla, yer eğitimleri, ESET, Uçuş eğitim ve OPC kontrollerinin geçerlilik süresi; 31.07.2020 tarihi ve öncesinde sona erecek olanlar 8 ay süre ile, 01.08.2020 ile 30.11.2020 tarihleri arasında sona erecek olanlar için 4 ay süre ile geçerlilik tarihleri uzatılmıştır:

a) ORO.FC.230 (b) kapsamında (OPC) yeterlilik kontrolleri,

b) ORO.FC.230 (f) bendi gereği yapılması gereken yer ve uçuş eğitimleri,

c) ORO.FC.230 (d) ESET eğitim ve kontrolleri,

d) ORO.FC.230 (e) CRM eğitimi

2) İşletme, (a)(1)'de belirtilen eğitim ve kontroller yerine sanal eğitim ve/veya uzaktan eğitim metotlarıyla; aşağıdaki konuları içeren bir eğitim ve değerlendirmeye tabi tutmaları gerekmektedir. Bununla birlikte, (a)(1)'de yer alan eğitim ve kontrollerden geçerlilik süresi devam edenlerin AMC1 ORO.FC.230'da belirtilen sürelerinden önce

yenilenmesine gerek yoktur. Ancak (a)(1)(a) ve (a)(1)(b)'de yer alan ve geçerliliğini yitirecek olan eğitim ve kontroller için asgari aşağıda yer alan (a) ve (b) konularında eğitim ve kontroller gerçekleştirilmelidir. Söz konusu eğitim ve değerlendirmeler kayıt altına alınmalıdır.

- a) Hava aracı sistemlerine yönelik normal, anormal ve acil durum usulleri
- b) İşletme operasyonel prosedür ve gereklilikleri,
- c) Kaza olay ve hadiselerin incelenmesi,
- d) Acil Durum Emniyet teçhizatları,
- e) CRM.

3) (a)(2)(a)'da yer alan eğitim ve değerlendirme, mümkünse TRE veya TRI tarafından yapılır. Eğer bir TRE veya TRI mevcut değilse, NC tarafından yapılabilir.

4) CRM eğitimleri CRM öğretmenleri tarafından verilmelidir. Ancak İşletmenin CRM eğitmeni olmaması durumunda tipte tecrübeli kaptan pilot tarafından bahse konu eğitim verilebilir. CRM eğitimleri, sadece sanal eğitim olarak verilebilir.

5) İşletmenin eğitmen ve eğitim tesisine erişimi olduğu halde, hijyenin artırılması ve/veya temasın sınırlandırılması gibi gerekçelerle (a)(1)(b) maddesinde yer alan;

a) Uçuş eğitimlerinin geçerlilik süreleri, 31.07.2020 tarihi ve öncesinde sona erecek olanlar 8 ay süre ile, 01.08.2020 ile 30.11.2020 tarihleri arasında sona erecek olanlar için 4 ay süre ile ertelenebilir. Ancak, bahse konu eğitim sonrası yapılması gereken yeterlilik kontrollerinin (OPC/LPC) gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Yapılacak yeterlilik kontrolünde başarısız olunması durumunda ise ertelenen uçuş eğitiminin gerçekleştirilerek tekrar yeterlilik kontrolüne alınması gerekmektedir.

b) 31.07.2020-30.11.2020 tarihleri arasında geçerliliği sona erecek söz konusu yer eğitimleri ise sınıf ortamı yerine sanal veya uzaktan eğitim metotları kullanılarak gerçekleştirilebilir. Verilen eğitimlerin sınavları, İşletmenin onaylı eğitim el kitabında uzaktan eğitim prosedürleri mevcut ise söz konusu usullere uygun olarak, değil ise sınıf ortamında gerçekleştirilmelidir. Bu kapsamda gerçekleştirilen eğitimlerin geçerlilik sürelerinde, onaylı eğitim el kitabında yer alan süreler esas alınır.

6) 31.07.2020 tarihi ve öncesinde sona erecek olan ORO.FC.230(c) kapsamındaki hat kontrolünün geçerlilik süresi 4 ay süreyle uzatılabilir.

b) ORO.CC.140 kapsamında Yenileme Eğitim ve Kontrolleri

1) İşletici, onaylı kabin ekibi yenileme ve tazeleme eğitim programı müfredatındaki içeriği bu Genelge kapsamında azaltamaz.

2) Alternatif eğitim metotları;

a) Ekipman ve prosedürlerle ilgili sınıf eğitiminde verilen teorik unsurlar, uzaktan veya sanal eğitim programı kapsamında modüler yapıda verilir. Bununla birlikte, bu ekipmanlarla veya prosedürlerle ilişkili kritik unsurlar (dokunarak uygulamalı ve senaryo esaslı uygulamalı eğitimler; örneğin bir uçak kapısının fiziksel olarak açılması), bu Genelgenin yürürlükten kalkmasına veya sınıf eğitimlerinin tekrar başlamasına kadar ertelenir.

b) Her bir modülde; işletici yeterliliklerin, prosedürlerin, ekipman ve uçak sistemlerinin (örneğin basınç boşalma prosedürleri, oksijen kullanımı gibi) resim, video, sanal gerçeklik gibi unsurlarla gösterimi sağlanır. Ayrıca her bir modül, kabin ekibinin eğitim içeriğini anladığını tespit edebilmek için aşamalı değerlendirmeler (sınav) ve/veya oturumlar (interaktif platform-webinar) içermelidir.

c) Uzaktan/sanal eğitim programında yer alan modüller (örneğin acil durum ve emniyet prosedürleri, tehlikeli maddeler, havacılık güvenliği gibi) sınıf ortamında verilen eğitimin içeriğiyle tutarlı olmalıdır.

3) Kabin ekibi değerlendirmeleri;

a) İşletici, bu Genelge kapsamında kabin ekibi yenileme eğitimi ve kontrol programını, sadece yenileme eğitim ve kontrol süresi geçerliliği bulunan ancak Covid-19 salgını nedeniyle yenileme eğitimine katılmayan kabin ekibi üyelerine uygular.

b) İşletici, kabin ekibi üyelerinin uzaktan/sanal eğitim olarak uygulanacak yenileme eğitimi programındaki her bir modülü tamamlamaları için bir plan hazırlamalıdır. Söz konusu plan; uygulama başlangıç tarihini, hangi modüllerin hangi tarihte erişime açılacağını ve kabin ekibi üyeleri tarafından tamamlanması için ayrılan zamanı açıkça göstermelidir. İşletici, modülleri bu plana göre erişime açmalı ve eğitimin süresi içerisinde tamamlanması için kabin ekibi üyeleriyle iletişimi sağlayacak bir süreçte sahip olmalıdır.

c) İşletici, her bir modülün tamamlanmasını takip etmeli ve her bir kabin ekibi üyesinin kendisine atanan modülü süresi içerisinde tamamladığını doğrulamalıdır. Bu süre, kabin ekibi üyesinin eğitim ve kontrol geçerlilik tarihlerinin yenilenmesini sağlayacak süreye uygun olmalıdır. Modüllerin tamamlandığına dair kanıtlar belgelendirilmeli ve kabin ekibi kayıtları tutulmalıdır.

d) İşletici, bu Genelge kapsamında yenileme eğitim ve kontrollerine girecek olan kabin ekibi üyelerinin, bu Genelgenin yürürlükten kalkmasının veya sınıf eğitimlerinin tekrar başlamasının hemen ardından kritik eğitim unsurlarını en kısa sürede tamamlamasını sağlamalıdır.

e) Eğitim ve kontrol geçerlilik tarihleri, 01.08.2020-30.11.2020 tarihi ve aralığında olan ve bu Genelge kapsamında ilk defa yenileme eğitim ve kontrollerine tabi olacak kabin ekibi üyelerinin, bu Genelgenin 6 ncı maddesinin altıncı fıkrasının (b)

bendinde belirtilen şartlara bağı kalmak kaydıyla, kontrol geçerlilik tarihleri 4 ay süreyle uzatılır.

Eğitim ve kontrol geçerlilik tarihleri, 31.07.2020 tarihi ve öncesinde sona eren ve bu Genelge kapsamında yenileme eğitimi ve kontrollerini tamamlayarak kontrol geçerlilik tarihleri 4 ay süreyle uzatılan kabin ekibi üyelerinin kontrol geçerlilik tarihleri, herhangi bir ilave eğitim ve kontrole tabi olmaksızın 4 ay süreyle uzatılır.

4) İşletici tarafından dikkate alınacak hususlar;

a) İşletici, bu Genelge kapsamında kabin ekibi yenileme eğitim programını uzaktan/sanal olarak vermesi durumunda, emniyet yönetim sistemi kapsamında bir emniyet risk değerlendirmesi yapar.

5) Yenileme eğitimi programı;

a) İşletici, örnek olarak hazırlanan ve Ek-1'de yer alan yenileme eğitim programı içeriğini dikkate alarak ilgili eğitim programını gözden geçirmeli ve bu Genelge kapsamında eğitim faaliyetlerine başlamadan önce Genel Müdürlük onayına sunmalıdır.

b) Bu kapsamda, örnek tabloda aşağıdaki unsurlara yer verilmiştir:

- 1) Yenileme eğitim programı unsurları;
- 2) Teorik bilgilere dayanan unsurlar;
- 3) Kritik unsurlar;
- 4) Bir sonraki yenileme eğitim döngüsünde ele alınabilecek diğer (daha az kritik) unsurlar.

6) İlave hususlar;

a) İşletici, yenileme eğitimine ilave olarak kabin ekibi üyelerine COVID-19 ile ilgili yeni prosedürler ve geçici önlemler hakkında eğitim verir ve iletişim yöntemleri kurar. İşletici bu prosedür değişikliklerinin tamamını ve ilgili bilgileri uzaktan/sanal eğitim kapsamında verebilir. Ayrıca işletici, COVID-19 ile ilgili güncellenmiş bilgileri kabin ekibine en kısa sürede iletmek için etkin iletişim araçlarını kullanmalıdır. (Örneğin; bir prosedürde değişiklik konusunda emniyet bülteni yayınlamak)

b) Bu kapsamda hazırlanacak uzaktan/sanal eğitim programı içeriği asgari Ek-2'de yer alan konuları kapsamalıdır.

7) Normal operasyona dönüş planı;

a) İşletici, bu Genelge kapsamına giren her kabin ekibi üyesinin yenileme eğitimini eksiksiz tamamlamak için bir "normal operasyona dönüş planı" hazırlar. İşletici, bu plan kapsamında tüm tehlikelerin tanımlandığından ve risklerin uygun şekilde yönetildiğinden emin olmalıdır.

b) Plan, aşağıdaki hususları içermelidir:

- 1) Eğitim ve kontrol geçerlilik tarihleri sona eren kabin ekibi üyeleri için yenileme eğitim programları,
- 2) Kabin ekibi eğitim tesislerinin yeniden açılması için sağlıkla ilgili yönergelere uyma planı,
- 3) Tehlikeleri tanımlamak ve ele almak için bir değişiklik yönetimi süreci.

c) İşletici, kabin ekibi eğitim tesislerini yeniden hizmete açmadan önce, sağlıkla ilgili yönergelere uyma planı hazırlar. Bu plan, Sağlık Bakanlığı tarafından yayınlanmış tedbirler başta olmak üzere asgari aşağıdaki hususları içermelidir:

- 1) Tesisler için sipariş edilmesi gereken hijyen ve güvenlik malzemeleri (örneğin el dezenfektanları, sıvı sabun, yüz maskeleri, temizlik malzemeleri, termometreler);
- 2) Tesislerin temizliğini denetlemek için eylemler (örneğin kapsamlı bir temizlik gerektiğinde örnekler / aralıklar; gerekli sağlık ve emniyet standartlarını karşılamak için tüm sınıfların, idari ofislerin, dinlenme tesislerinin, ortak alanların, tuvaletlerin ve diğer tesislerin temizlenmesi);
- 3) Özellikle daha yüksek enfeksiyon riskine neden olabilecek mevcut tıbbi durumları olan kişiler için (kabin ekibi üyeleri, eğitmenler, kontrolörler ve idari personel dahil) şiddetli COVID-19 risk faktörlerinin tanımlanması ve risk azaltılmalarının belirlenmesi-buna uygun iş düzenlemeleri ve/veya devamsızlığı içerebilir; ve
- 4) Tüm kabin ekibi üyelerinin iş istasyonları ile birbirleri arasında gerekli mesafeyi koruyabilmesini sağlayacak bir plan dâhil olmak üzere fiziksel mesafe.

d) Normal operasyona dönüş planı, tehlikeleri tanımlamak ve aşağıdakilerden kaynaklanan, ancak bunlarla sınırlı olmayan riskleri ele almak için bir değişiklik yönetimi süreci ile desteklenmelidir:

- 1) COVID-19'un yayılmasını içeren ulusal önlemler (örneğin sosyal mesafe, kişisel koruyucu ekipman gereklilikleri);
- 2) Finansal kaynak eksikliği;

- 3) Sorumlu işletici personelinin bulunmaması (örneğin kabin ekibi eğitim müdürü ve eğitim faaliyetleri için diğer kilit personel);
- 4) Kabin ekibinin yetkinlik kontrollerinin olmaması;
- 5) Eğitimci ve kontrolörler için yeterlilik kontrollerinin olmaması;
- 6) Salgın sırasında eğitim tesislerinin bulunmaması nedeniyle tekrarlanan eğitimin belirli bölümlerini tamamlayamama;
- 7) Geçerliliği sürdürmek için tamamlanmamış iç gözetim (örneğin iç denetimler);
Ekipmanın, aletlerin veya altyapının kullanıma elverişliliği (örneğin kalibrasyon tamamlanmadığı için);
- 8) Mevzuata uygunluğun sağlanamadığı belirli alanların belirlenmesi ve risk değerlendirmesi;
- 9) Yürürlükteki kurallara veya iç prosedürlere uyulmamasından kaynaklanan diğer hususlar (örneğin organizasyon kültürü, raporlama sistemi, SMS etkinliği, iç bulgular)

c) ORO.CC.145 kapsamında Tazeleme Eğitim ve Kontrolleri.

- 1) Bir kabin ekibi üyesi, son yenileme eğitim ve kontrol geçerlilik süresi içerisinde, birbirini takip eden 6 ay boyunca hiçbir uçuş görevi icra etmemişse, işletici tarafından tazeleme eğitimi unsurlarından teorik unsurların uzaktan/sanal eğitim olarak uygulanması, kritik unsurları ise bu Genelgenin yürürlükten kalkmasının veya sınıf eğitimlerinin tekrar başlamasının hemen ardından uygulanması şartıyla kabin ekibi üyesine tekrar uçuş görevi verilebilir.
- 2) Söz konusu eğitim ve değerlendirmeler kayıt altına alınır.
- 3) İşletici, bu Genelge kapsamında kabin ekibi tazeleme eğitim programını uzaktan/sanal olarak vermesi durumunda, emniyet yönetim sistemi kapsamında bir emniyet risk değerlendirmesi yapar.
- 4) İşletici, Ek-1'de yer alan tabloyu referans alarak tazeleme eğitim programını ORO.CC.145'de tanımlı eğitim unsurlarını dikkate alarak teorik ve kritik unsurları belirler ve eğitim faaliyetlerine başlamadan önce Genel Müdürlük onayına sunar.

d) Kabin/kokpit ekibi eğitimcilerinin, eğitimlik görevlerinin yetkinliğinin değerlendirilerek görevinin devamının sağlanması amacıyla, SHT-OPS N/O Talimatı kapsamında yıllık periyotlarla yapılan kontrolleri, sanal eğitim biçiminde değerlendiricinin de katılımıyla yapılabilir:

1) Eğitmenlik yetkisi, 31.07.2020 tarihi ve 6ncesinde sona erecek olan ve bu madde kapsamında yetki geçerlilik tarihleri 4 ay s6re ile uzatılan eğitmenler, herhangi bir ilave kontrole tabi olmaksızın eğitmenlik yetkileri 4 ay s6re ile uzatılır.

2) Eğitmenlik yetkisi 01.08.2020-30.11.2020 tarihi aralığında olan ve ilk kez yıllık kontrole tabi olacak eğitmenlerin eğitmenlik yetkisi, bu maddede yer alan Őarta bağlı kalmak kaydıyla 4 ay s6reyle uzatılır.

(7) UęuŐ Harek6t Uzmanı lisansları ve staj tamamlama s6resi.

a) 31.07.2020 tarihi ve 6ncesinde sona erecek olan uęuŐ harek6t uzmanı lisansları kiŐinin bir hava taşıma işletmesinde g6rev yapması durumunda 4 ay s6re ile temdit edilmiş sayılacaktır.

b) 2019 Aralık ve 2020 Mart ayında yapılan sınavlarda baŐarılı olan uęuŐ harek6t uzmanı adayları için staj tamamlama s6resi 10 aya ęıkarılmıŐtır.

c) Teorik ve uygulamalı eğitimlerini 1 Mart-1 Aralık 2020 tarihleri arasında tamamlayanların teorik veya uygulamalı sınavlara girme s6resi 12 aya ęıkarılmıŐtır.

(8) SHT-FTL ve SHT-FTL/HG Gereklilikleri.

a) Nisan, Mayıs, Haziran, Temmuz, Ağustos ve Eyl6l ayları için yayınlanacak g6rev ęizelgelerinde, g6rev ęizelgelerinin asgari 14 g6n 6nceden veya minimum 28 g6n6 iğerecek Şekilde asgari 7 g6n 6nceden yayınlanmasına ilişkin SHT-FTL Talimatı Ek-1 AMC1 ORO.FTL.110(a) h6km6ne uyulması zorunluluğu aranmayacaktır.

b) SHT-FTL Talimatı Ek-1 CS FTL.1.205(c) kapsamında, azami uęuŐ g6rev s6resinin uęuŐ sırasında dinlenmeye bağlı olarak uzatılması durumunda, ilgili ekip 6yelerinin hava aracı kabinindeki dikey y6nde geri yaslanabilen koltuklarda dinlendirilmesi Şartıyla, s6z konusu Talimat maddesinde yer alan "Sınıf 3 dinlenme olanağı" gereklilikleri, (c)'de yer alan muafiyet hariğ olmak 6zere, aranmayacaktır. Bu kapsamda geręekleŐtirilecek uęuŐ operasyonlarının işletmenin AŞırı Yorgunluk Risk Y6netimi (FRM) sistemi kapsamında izlenmesi ve aşırı yorgunluk riskini azaltıcı tedbirlerin işletme tarafından alınması gerekmektedir.

c) AŞağıdaki gerekliliklerin sağlanması koşuluyla, sadece kargo taşınan uęuŐlar ile tahliye uęuŐlarında, g6nl6k azami uęuŐ g6rev s6releri, ekip 6yelerine Sınıf-1 dinlenme olanağı sağlanan uęuŐ g6revleri için 24 saate kadar, Sınıf 2/3 dinlenme olanağı sağlanan uęuŐ g6revleri için 21 saate kadar uzatılabilir:

1) Muafiyetin, yalnız diğer alternatiflerin ekip 6yelerinin sağlığı için kabul edilemez bir risk oluŐturduęu durumlarda uygulanması,

2) UęuŐlara ilişkin aşırı yorgunluk riskleri ile oluŐabilecek k6m6latif aşırı yorgunluk risklerinin Emniyet Y6netim Sistemi kapsamında takip edilmesi,

3) Operasyonlara ilişkin FDM, ASR, Aşırı Yorgunluk raporlarının vakit kaybetmeksizin analiz edilmesini sağlayacak süreçlerin oluşturulması,

4) Ekip üyelerine;

a) 21 saate kadar olan uçuş görev süreleri için, uçuş öncesi ana üste 3 yerel gece ve uçuş sonrası ana üste 3 yerel gece,

b) 21 saatten uzun uçuş görev süreleri için, uçuş öncesi ana üste 3 yerel gece ve uçuş sonrası ana üste 4 yerel gece,

c) Ana üs dışında konaklama olması durumunda, uygun konaklama tesisinde, SHT-FTL Talimatı gereği hak edilen dinlenmelerin verilmesi,

5) Uçuş ekibinin ilave tam ekip (2 Kaptan Pilot + 2 Yardımcı Pilot) konfigürasyonu ile planlanması,

6) Yolcu uçaklarının yolcu kabininde kargo taşınması durumunda, Genel Müdürlüğümüzce yayınlanan UOD-2020/2G Talimatı kapsamında planlama yapılması,

7) Uçuş sırasındaki dinlenmelerin düz uçuş safhasında ve mümkün olduğu kadar kesintisiz olarak verilmesi, her bir ekip üyesi için ardışık 90 dakika ve son inişi yapacak uçuş ekibi üyeleri için ardışık 2 saat olarak öngörülen kesintisiz dinlenmelerin, yalnızca sektör sürelerine sebebiyle kesintisiz verilmesi mümkün olmayan durumlarda bölünmesi,

8) Operasyonlar esnasındaki gecikmeler nedeniyle uçuş görevlerinin, ekip üyelerine Sınıflı dinlenme olanağı sağlanan uçuş görevleri için 24 saatin, Sınıf 2/3 dinlenme olanağı sağlanan uçuş görevleri için 21 saatin üzerine çıkacağına anlaşılması durumunda, ekip üyelerine uygun konaklama tesislerinde veya uçak içi dinlenme olanaklarında asgari 6 saat dinlenme verilmesi,

9) Yerde verilecek asgari 6 saatlik dinlenme süresinin üst kargo boşaltma/yükleme tamamlandıktan ve kokpit ve üst kargo kapısı kapandıktan sonra başlatılması,

10) Ekip üyelerine bahse konu muafiyet kapsamında aynı ay içerisinde en fazla 2 uçuş planlanması,

11) Ekip üyelerinin görev esnasındaki zindelik seviyelerinin biyomatematiksel modeller ile değerlendirilmesi ve emniyetli olduğu değerlendirilecek zindelik seviyesinin altında planlama yapılmaması,

12) Muafiyet kapsamında yapılacak uygulamalar ile ilgili uçuş ekiplerine bilgilendirme yapılması,

13) Uçuş öncesi ekip üyelerine farkındalık brifinglerinin verilmesi,

14) Görev süresince yiyecek ve içecek imkânı sağlanması,

15) Yapılacak tüm uçuş operasyonlarına ilişkin bilgilendirmelerin haftalık olarak uodops@shgm.gov.tr adresine raporlanması.

d) Aşağıdaki gerekliliklerin sağlanması koşuluyla, hava ambulans operasyonlarında kullanılan uçaklar ile gerçekleştirilecek tıbbi ihtiyaçlar için yapılan acil uçuşlar ile tahliye uçuşlarında, SHT-FTL/HG Talimatının 30 uncu maddesinde yer alan günlük azami uçuş görev süreleri, ilave 1 uçuş ekibi üyesinin görevlendirildiği uçuş görevleri için 21 saate kadar, ilave 2 uçuş ekibi üyesinin görevlendirildiği uçuş görevleri için 24 saate kadar uzatılabilir:

1) Tüm muhtemel risklerin göz önünde bulundurularak gerekli risk azaltıcı tedbirlerin uygulanması,

2) Uçuşlara ilişkin FDM, ASR (Air Safety Raport), Aşırı Yorgunluk (Fatigue) raporlarının vakit kaybetmeksizin analiz edilmesi,

3) Görevlendirilecek uçuş ekiplerine,

a) 21 saate kadar olan Uçuş Görev Süreleri (UGS) için, uçuş öncesi 3 yerel gece ve uçuş sonrası ana üste 3 yerel gece,

b) 21 saatten uzun UGS'ler için, uçuş öncesi 3 yerel gece ve uçuş sonrası ana üste 4 yerel gece,

c) Ana üs dışında sadece bir konaklama olması durumunda, uygun konaklama tesisinde, SHT-FTL/HG Talimatı gereği hak edilen dinlenmeler verilmesi,

4) Uçuş sırasındaki her bir ekip üyesi için ardışık 90 dakika ve son inişi yapacak uçuş ekibi üyeleri için ardışık 2 saat olarak öngörülen kesintisiz dinlenmelerin düz uçuş safhasında ve mümkün olduğu kadar kesintisiz olarak verilmesi,

5) Operasyonlar esnasındaki gecikmeler nedeniyle uçuş görevlerinin, uçuş ekibi konfigürasyonuna göre 21 saatin veya 24 saatin üzerine çıkacağına anlaşılması durumunda, uçuş ekiplerine uygun konaklama tesislerinde veya uçak içi dinlenme olanaklarında asgari 6 saat dinlenme verilmesi,

6) Ekip üyelerine bahse konu muafiyet kapsamında aynı ay içerisinde en fazla 2 uçuş planlanması,

7) Muafiyet kapsamında yapılacak uygulamalar ile ilgili uçuş ekiplerine bilgilendirme yapılması,

8) Görev süresince yiyecek ve içecek imkânı sağlanması,

9) Yapılacak tüm uçuş operasyonlarına ilişkin bilgilendirmelerin haftalık olarak uodops@shgm.gov.tr adresine raporlanması gerekmektedir.

e) SHT-FTL/HG Talimatı'nın 30 uncu maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan gereklilik, "*Azami UGS 18 saat veya bu Talimatın 22nci maddesinde belirtilen azami UGS limitlerine 4 saat ilave edildiğinde tespit edilen süre olacaktır (hangisi daha kısa ise)*" olarak uygulanabilecektir.

(9) Son dönem tecrübesi gereklilikleri.

a) Son dönem tecrübesi ile ilgili olarak, ticari hava taşıma işletmeleri aşağıdaki muafiyetlerden faydalanabilir.

1) Bir pilotun taze, diğer pilotun kısmen taze olduğu durumlarda 90 günlük süreye kadar kısıtlı operasyonlar gerçekleştirilebilir.

2) Bir pilotun taze ve kaptan olması, diğer pilotun kısmen taze olduğu durumlarda 120 günlük süreye kadar kısıtlı operasyonlar gerçekleştirilebilir. Bu durumda ilk kalkış, yaklaşma ve inişin kaptan tarafından gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

3) Seyir safhası yedek ikinci pilotun taze olmaması ve diğer ekip üyelerinin taze olması durumunda 150 günlük süreye kadar operasyonlar gerçekleştirilebilir.

4) Bir pilotun taze ve TRI, diğer pilotun taze olmadığı durumlarda 120 günlük süreye kadar operasyonlar gerçekleştirilebilir.

5) Bir pilotun taze ve TRI, diğer pilotun taze olmadığı durumlarda 180 günlük süreye kadar kısıtlı operasyonlar gerçekleştirilebilir.

6) Bir pilotun kısmen taze, diğer pilotun kısmen taze ve TRI veya taze ve NC olduğu durumlarda 150 günlük süreye kadar kısıtlı operasyonlar gerçekleştirilebilir.

7) Bir pilotun taze olmadığı, diğer pilotun kısmen taze ve TRI veya taze ve NC olduğu durumlarda 120 günlük süreye kadar kısıtlı operasyonlar gerçekleştirilebilir.

b) Hava taşıma işletmeleri tarafından risk değerlendirmesi yapılarak bu kapsamda eğer uygulanacaksa kısıtlı operasyonların işletme tarafından belirlenmesi gerekir.

(10) SHT-KOKPİT YOLBOYU Talimatınının 12 nci maddesinin 8 inci fıkrası kapsamında hava yolu işletmelerinin kalite güvence sistemleri kapsamında oluşturulacak, uygun yol boyu uçuş kontrol denetçileri vasıtasıyla (en az kaptan pilot tecrübesine haiz) ilgili işletme usulleri çerçevesinde, işletme bünyesinde bulunan her bir uçak tipinde her 20 uçak için ayda en az bir yol boyu uçuş kontrol denetimi gerekliliği 31.07.2020 tarihine kadar aranmayacaktır.

(11) Şubat ve Mart 2020 aylarında gerçekleştirilen denetimlerde tespit edilen seviye 2 bulgular ve gözlemler için verilen süreler, ilgili denetime ilişkin nihai denetim raporu ile verilen süre dâhil olmak üzere SHT-DENETİM Talimatının 11 inci maddesi kapsamında 90 güne uzatılmıştır.

(12) Ticari Hava Taşıma İşletmeleri Yönetmeliği (SHY-6A)'ne göre ruhsatlandırılmış havayolu ve hava taksi işletmelerinin;

a) 31.12.2020 tarihli mali tablolarına ilişkin SHY-6A Yönetmeliğinin 45 inci maddesinin 3 üncü fıkrasında yer alan gereklilik, ve

b) 31.03.2020'den başlamak üzere ara dönem ve 31.12.2020 yıl sonu mali tablolarına ilişkin SHT-6AF Talimatının 9 uncu ve 10 uncu maddelerinde yer alan gereklilik aranmayacaktır.

(13) SHT-FCL Uçuş Ekibi Lisans Gereklilikleri Talimatı Geçici Madde 1 gereğince, uçuş ekibi lisanslarının yeni formatla değiştirilmesi için verilen süre 8 Ekim 2020 tarihine kadar 4 ay süre ile uzatılmıştır.

Onaylı eğitim organizasyonları (ATO), onaylı kabin ekibi temel eğitim kuruluşları (CCTO) ve uçuş harekât uzmanı eğitim organizasyonları

MADDE 7 - (1) Teorik ve Uçuş Eğitim Faaliyetleri.

a) Onaylı Eğitim Organizasyonları, Kabin Ekibi Temel Eğitim Kuruluşları ve Uçuş Harekât Uzmanı Eğitim Organizasyonları, 31.12.2020 tarihine kadar sınıf içinde vermeleri gereken tüm teorik eğitimleri sanal eğitim olarak verebilirler. Ayrıca eğitim sırasında ve sonrasında gerçekleştirilmesi gereken teorik sınavlar elektronik tabanlı olarak uzaktan gerçekleştirilebilir. Bahsi geçen organizasyonlar, bu eğitimlere ve sınavlara yönelik güvenilir kayıtları tutmakla ve istenildiğinde Genel Müdürlüğe sunmakla yükümlüdürler. Bu uygulama öncesinde Genel Müdürlükten herhangi bir onay alınmasına gerek yoktur.

b) Temel pilotluk eğitimleri veren ATO'lar, kabin ekibi temel eğitimi veren CCTO'lar ve Uçuş Harekât Uzmanı Eğitim Organizasyonları ayrıca yetkilendirilmiş oldukları Millî Eğitim Bakanlığı veya Yüksek Öğretim Kurulu tarafından konulan eğitim kısıtlamalarına uymakla yükümlüdürler.

c) Tip yetkisi eğitim kurslarında kullanılan bilgisayar temelli eğitim (CBT) uygulamalarının sınıf içerisinde yapılması zorunluluğu bulunmamaktadır.

d) CCTO'lar bünyesinde temel eğitim kapsamında verilen suda hayatta kalma eğitimi, kritik eğitim unsuru olması sebebiyle uygulamalı eğitim olarak yapılması zorunlu olup; 6 ncı maddenin beşinci fıkrasının (c) bendinin (7)(c) alt bendi gerekliliklerinin sağlanması kaydıyla yapılabilir.

e) ATO'larda kursların tamamlanması için belirlenen azami eğitim süreleri 4 ay süre ile uzatılmıştır.

f) 31.03.2020 tarihinden önce başlayan ATPL Teorik Bilgi Sınavları için, sınavların tamamlanması gereken süre 22 aya çıkarılmıştır.

g) 31.03.2020 tarihinden önce tamamlanan teorik bilgi eğitim kursları için, DTO veya ATO'lar tarafından sınavlara başlama için yapılan önerilerin geçerlilik süresi 16 aya çıkarılmıştır.

h) 31.03.2020 tarihinden önce tamamlanan sınıf veya tip yetkisi yetenek testlerinin, sınıf veya tip yetkisi başvuru tarihinden önceki 6 ay içerisinde tamamlanması gerekliliği 10 aya çıkarılmıştır.

Hava sağlık gereklilikleri

MADDE 8 - (1) 31.07.2020 tarihi ve öncesinde sona erecek olan Sınıf 1 sağlık sertifikalarının geçerlilik tarihleri aşağıdaki gerekliliklerin karşılanması durumunda 4 ay süre ile temdit edilmiş sayılır.

a) Pilotların hâlihazırda geçerli bir sağlık sertifikasına sahip olmaları,

b) Bir ticari hava taşıma işletmesinde veya onaylı eğitim organizasyonunda pilot/öğrenci pilot olmaları,

c) Sağlık sertifikalarında kırma kusurunu düzeltmeye yönelik kısıtlamalar haricinde bir kısıtlamasının bulunmaması.

(2) 31.07.2020 tarihi ve öncesinde sona erecek olan kabin ekibi sağlık muayene raporlarının geçerlilik tarihleri aşağıdaki gerekliliklerin karşılanması durumunda 4 ay süre ile temdit edilmiş sayılır.

a) Kabin ekibi üyelerinin hâlihazırda geçerli bir sağlık muayene raporuna sahip olmaları,

b) Bir ticari hava taşıma işletmesinde görev yapmaları,

c) Sağlık muayene raporlarında kırma kusurunu düzeltmeye yönelik kısıtlamalar haricinde bir kısıtlamanın bulunmaması.

(3) 31.07.2020 tarihi ve öncesinde sona erecek olan Sınıf 3 sağlık muayene raporlarının geçerlilik tarihleri aşağıdaki gerekliliklerin karşılanması durumunda 4 ay süre ile temdit edilmiş sayılır.

a) Hava Trafik Kontrolörlerinin hâlihazırda geçerli bir sağlık raporuna sahip olmaları,

b) SHY 65-01 Yönetmeliğinde belirtilen sağlık muayene raporuna ilişkin imtiyazlara sahip olmaları.

(4) 31.07.2020 tarihi ve öncesinde sona erecek olan sağlık muayene raporlarının geçerlilik tarihleri aşağıdaki gerekliliklerin karşılanması durumunda 4 ay süre ile temdit edilmiş sayılır.

a) Hava Trafik Emniyeti Elektronik Personelinin hâlihazırda geçerli bir sağlık raporuna sahip olmaları,

b) SHY-ATSEP Yönetmeliğinde belirtilen sağlık muayene raporuna ilişkin imtiyazlara sahip olmaları.

(5) Covid-19 şüphesi bulunan veya tanısı almış kişiler ile Sağlık Bakanlığının en son yayınlamış olduğu Yolcular ve Uçuş Görevlilerine Yönelik Takip Algoritması uyarınca izolasyon şartlarına uymayanlar için yukarıda belirtilen temdit süreleri geçerli değildir.

(6) Mevcut Sağlık Sertifikası veya Sağlık Muayene Raporu bitiş tarihinden itibaren, Covid-19 durumu gözönüne alınarak, 4 aya kadar temdit muayenesi, 4 aydan fazla süre geçmişse genişletilmiş/yenileme muayenesi gerçekleştirilir.

Havacılık tıp merkezleri

MADDE 9 - Genel Müdürlük tarafından havacılık sağlık muayenesi yapmak için yetkilendirilmiş Havacılık Tıp Merkezleri, UOD 2017/8 sayılı Genelge'nin 7 numaralı "Diğer Hususlar" başlığının 1inci maddesi hükmüne göre hareket edebilirler. Havacılık Tıp Merkezleri faaliyet kapsamlarında varsa değişiklik arz eden uygulamaları ve 1 hafta ve üzerindeki havacılık muayenesi gerçekleştirmeyecekleri süreleri Merkez internet sayfasından duyurur ve Genel Müdürlüğe yazılı olarak bildirir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Raporlama

MADDE 10 - Bu Genelge kapsamındaki muafiyetlerin kullanılması sonrasında yapılan işlemlere ilişkin durum raporları, uodops@shgm.gov.tr ve lisans@shgm.gov.tr e-posta adreslerine aylık olarak gönderilir.

Geçerlilik

MADDE 11 - (1) Bu Genelge, 31.12.2020 tarihine kadar geçerlidir.

(2) Bu Genelgenin 6 ncı maddesinin 6 ncı fıkrasının (a) bendinin birinci alt bendi gereği eğitim programlarının, İşletme El Kitabı Bölüm D içerisinde "Yenileme Eğitimleri" başlığı altında yer verilerek onaylanması şartı 01.08.2020 tarihinden itibaren geçerli olacaktır.

Yürürlükten kaldırılan muafiyet

MADDE 12 - Bu Genelge, yayımlandığı tarih itibarıyla 13.03.2020 tarih ve 1859319-100-E.5641 sayılı yazımız hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır. Bu sebeple, Genel

Müdürlüğümüze eğitim ve kontrol muafiyet taleplerinde bulunan veya bulunacak ticari hava taşıma işletmeleri ile eğitim organizasyonlarına ayrıca cevap verilmeyecektir.

Yürürlük

MADDE 13 - Bu Genelge, yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 14 - Bu Genelge hükümlerini Sivil Havacılık Genel Müdürü yürütür.

 e-imzalıdır
Bahri KESİCİ
Genel Müdür

Ek :

- 1 - Kabin Ekibi Yenileme eğitimi programı içeriği (8 sayfa)
- 2 - Kabin Ekibi Uzaktan/sanal eğitim programı içeriği (2 sayfa)

Not: 5070 sayılı elektronik imza kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Doğrulama Kodu : ADIDEEBA Evrak Takip Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/shgm-ebys>

Gazi Mustafa Kemal Bulvarı No:128/A 06570 Maltepe /
ANKARA

Telefon Nu.: (0 312) 203 60 00, Belgegeçer Nu.: (0 312) 212
46 84

Kep Adresi: shgm.gelen@hs01.kep.tr İnternet adr1e7s/i:17

Bilgi için:Ali Osman YAMAN
Müdür V.
Telefon No:(312) 203 61 77

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

EK-1

Yenileme Eğitimi Modülü	Teorik Unsurlar	Kritik Unsurlar	Daha az Kritik Unsurlar
Çıkışlar	<p>Uçak kapılarının uçuş öncesi kontrolleri;</p> <p>Uçak kapısı arm/disarm edilmesi prosedürleri;</p> <p>Normal operasyonlarda uçak kapısı açma ve kapama prosedürleri;</p> <p>Acil durumlarda uçak kapısı operasyonu;</p> <p>Kullanıma uygun olan ve olmayan çıkışlar;</p> <p>Not: Tüm uçak tipleri için kabin ekibi tarafından dokunarak uygulamalı eğitimi yapılacaktır.</p>	<p>Normal ve acil durum modunda uçak kapısının açılması ve kapatılmasına yönelik dokunarak uygulamalı eğitim;</p> <p>Uygulanabilir ise, uçak kapısının arm/disarm edilmesine yönelik dokunarak uygulamalı eğitim;</p>	Hiçbiri / Tüm unsurlar kritiktir.
Tahliye Yardımcı Unsurlar	<p>Uygulanabilir ise uçak tahliye kaydırakları ve tahliye botları;</p> <p>Hayat kurtarma ekipmanları ile cankurtaran botu;</p> <p>Cankurtaran halatı;</p> <p>Not: Unsurlar tahliye kapsamında ele alınabilir.</p>	<p>Uygulanabilir ise, tahliye yardımcı unsurlarla ilgili dokunarak uygulamalı eğitim;</p> <p>Not – Unsurlar tahliye kapsamında ele alınabilir.</p>	Hiçbiri / Tüm unsurlar kritiktir.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

<p>Emniyet ve Acil Durum Ekipmanı</p>	<p>Uçuş öncesi emniyet kontrolleri/ekipman kontrolleri;</p> <p>Acil durum ekipmanı kullanımı ve yeri:</p> <p>Can yelekleri,</p> <p>Oksijen ekipmanları (taşınabilir oksijen tüpleri, yolcu maskesi, tam yüz maskesi, kokpit oksijen maskesi)</p> <p>Taşınabilir solunum ekipmanı,</p> <p>Taşınabilir yangın söndürücü,</p> <p>Yangın koruma cihazı,</p> <p>Piroteknik acil durum sinyali üretme ekipmanı,</p> <p>Hayat kurtarma ekipmanı (yaşam sürdürme unsurları / hayatta kalma kiti / olası ortama uygun herhangi ilave ekipman),</p> <p>Not: Ekipmanlar, anormal ve acil durumlar kapsamında ele alınabilir. (örn. yangın, basınç boşalması, tahliye.)</p>	<p>Taşınabilir oksijen cihazlarının dokunarak uygulamalı eğitimi;</p> <p>Kokpit oksijen sisteminin dokunarak uygulamalı eğitimi;</p> <p>Can yeleğinin giyilmesinin dokunarak uygulamalı eğitimi;</p> <p>Yangın söndürme ve koruyucu ekipmanların alınması ve kullanılmasının dokunarak uygulamalı eğitimi;</p> <p>Not: Ekipmanlar, anormal ve acil durumlar kapsamında ele alınabilir. (örn. yangın, basınç boşalması, tahliye.)</p>	<p>Balta ve levye;</p> <p>Acil müdahale kiti;</p> <p>Çocuk emniyet sistemleri;</p> <p>Koltuk kemeri uzatması;</p> <p>Yolcu emniyet bilgilendirme kartı;</p> <p>Emniyet gösterim kiti;</p> <p>Emniyet kayışı;</p> <p>Emniyet kemeri;</p> <p>Acil durum el feneri;</p> <p>Megafon;</p> <p>Acil durum yer belirleme vericisi (otomatik taşınabilir ELT ve/veya hayatta kalma ELT'si);</p> <p>Sinyal cihazı (örn. aynalar);</p>
---------------------------------------	---	--	--

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

<p>Kabin Ekibi Görevleriyle İlgili Uçak Sistemleri</p>	<p>Acil durum ışıkları;</p> <p>Tahliye alarm sistemi;</p> <p>Oksijen sistemleri (kabin ve kokpit);</p> <p>Yangın durdurma ve söndürme sistemleri (duman dedektörleri);</p> <p>Not: Acil durum ışıkları ve tahliye alarm sistemi, senaryo esaslı eğitim kapsamında tahliye uygulamasında ele alınabilir.</p>	<p>Kokpit oksijen sisteminin kullanımının dokunarak uygulamalı eğitimi;</p> <p>Not: Sistem, uçuş ekibi inkapasitesinde ele alınabilir.</p>	<p>Klima havalandırma ve basınçlandırma sistemleri;</p> <p>İletişim sistemleri ve ilgili sinyal panelleri;</p> <p>Kontrol panelleri;</p> <p>Elektrik sistemleri;</p> <p>İşıklılandırma sistemleri (iç, dış);</p> <p>Su ve atık sistemi;</p>
<p>Normal Prosedürler Ve İlgili Dokunarak Uygulamalı Ve/Veya Senaryo Esaslı Uygulamalı Eğitimler</p>	<p>Kabinin güvenliği ve kabin içi el bagajlarının istiflenmesi;</p> <p>Uçuş emniyet prosedürleri;</p> <p>Türbülans prosedürleri;</p>	<p>Kalkış / iniş için kabin ekibi koltuğunda doğru oturma pozisyonunun senaryo esaslı uygulamalı eğitimi;</p> <p>Not: Bir tahliyenin senaryo esaslı uygulamalı eğitiminde emniyetli oturma pozisyonu ele alınabilir.</p>	<p>Uçuş öncesi brifing yapılması üzerine senaryo esaslı uygulamalı eğitim;</p> <p>Faal ekipmanın doğrulanması üzerine dokunarak uygulamalı eğitim;</p> <p>Mutfak ekipmanlarının emniyete alınması üzerine dokunarak uygulamalı eğitim;</p> <p>Kabinin emniyete alınması üzerine senaryo esaslı uygulamalı eğitim;</p> <p>Yolcu anonslarının yönetimi üzerine senaryo esaslı uygulamalı eğitim;</p>

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

			<p>Yolcu bilgilendirmesinin yönetimi üzerine senaryo esaslı uygulamalı eğitim;</p> <p>Kabin ekibi koltuk kemeri ve kayışı kullanımı üzerine dokunarak uygulamalı eğitimi;</p> <p>Emniyet sunumu üzerine senaryo esaslı uygulamalı eğitim;</p> <p>Kokpite erişim prosedürleri üzerine senaryo esaslı uygulamalı eğitim,</p> <p>Not: Kabin ekibi koltuk kemeri ve kayışı kullanımı, tahliye uygulamasının senaryo esaslı uygulamalı eğitiminde ele alınabilir.</p>
Yangınla Mücadele	<p>Yangınla mücadele prosedürleri;</p> <p>Lityum batarya yangınıyla mücadele prosedürleri;</p> <p>Yangın koruma cihazı;</p> <p>Sınıf A ve Sınıf B yangınla mücadele teknikleri;</p> <p>Taşınabilir yangın söndürücü kullanımı;</p>	<p>Yangınla mücadele ve koruyucu ekipmanlarının alınması ve kullanılmasının dokunarak uygulamalı eğitimi;</p> <p>Yangınla mücadele uygulamasının senaryo esaslı uygulamalı eğitimi;</p>	<p>Yangınla mücadele ekipmanlarını kullanarak canlı yangınla mücadele uygulaması;</p> <p>Not – Onaylı eğitim programı uyarınca her 36 ayda bir olmak üzere)</p>

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

Duman Olayları	Yangınla mücadelenin bir parçası olarak vaka çalışmasına webinar olarak katılım;	Uygulanabilir değil, tamamen uzaktan/sanal	Uygulanabilir değil, tamamen uzaktan/sanal
Basınç Boşalması	Basınç boşalması prosedürleri ve senaryoları;	Taşınabilir oksijen cihazları üzerine dokunarak uygulamalı eğitimi; Basınç boşalması uygulamasının senaryo esaslı eğitimi;	Hiçbiri / Tüm unsurlar kritiktir.
Karaya ve Suya Tahliye	Hazırlıksız karaya acil iniş prosedürleri; Suya acil iniş senaryoları; Yolcu yönetimi, kalabalığın kontrolü ve tahliye sonrası prosedürleri; Senaryolar – deniz, orman, çöl, kutup ve dağlık bölgeler; Önceki tahliyelerde vaka incelemesi;	Acil iniş için kabin hazırlığı sırasında kullanılan ekipman üzerine dokunarak uygulamalı eğitim (örn. can yeleği giyimi); Uygulanabilir ise, tahliyeye yardımcı unsurlar üzerine dokunarak uygulamalı eğitim; Hayatta kalma ekipmanı üzerine dokunarak uygulamalı eğitim; Suya ya da karaya hazırlıklı acil iniş uygulamasının senaryo esaslı uygulamalı eğitimi; Suya ya da karaya hazırlıksız acil iniş uygulamasının senaryo esaslı uygulamalı eğitimi; Uçağın tahliyesinin senaryo esaslı uygulamalı eğitimi;	Hiçbiri / Tüm unsurlar kritiktir.

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

Uçuş ve Kabin Ekibi İnkapasitesi	Uçuş ve kabin ekibi inkapasite prosedürleri; Uçuş ekibi oksijen sistemi;	Kokpit koltuğunun kullanımı üzerine dokunarak uygulamalı eğitimi; İlkyardım uygulamasının dokunarak uygulamalı eğitimi; Not: Bu eğitim, ilk yardım kapsamında ele alınabilir.	İnkapasite kabin ekibinin senaryo esaslı eğitimi (ekip emniyet sistemi/kayış)
Ekip Kaynak Yönetimi (CRM)	Stres ve stres yönetimi, Bitkinlik ve teyakkuz; İş yükü yönetimi; Durumsal farkındalık ve bilginin yönetimi; Emniyet bilgisinin kabin ekibi raporlaması (tehlikelerin proaktif olarak belirlenmesi de dâhil); Vaka çalışmaları (örn. son kazalar ve olaylar);	Uygulanabilir değil, tamamen uzaktan/sanal eğitim;	Kabin Ekibi Yetkinliği çerçevesinde tanımlanan diğer yetkinlikler (Doc.10002'ye bakınız.)
Yolcu Yönetimi ve Kalabalığın Kontrolü	Yolcu yönetimi yetkinliği altında ele alınmıştır, tahliye bakımınız	Tahliye bakımınız	Tahliye bakımınız
Havacılık Güvenliği	Kural tanımaz yolcu: <ul style="list-style-type: none"> • Kural dışı davranışlar, • Kural dışı yolcuların yasal yönleri, • Kural dışı davranışlarla ilişkili tehdit seviyeleri, • Farklı tehdit seviyelerinin her	Ekip üyelerine, kullanımlarının Genel Müdürlük tarafından yetkilendirildiği durumlarda atanan ölümcül olmayan koruyucu cihazların kullanılması üzerine dokunarak uygulamalı eğitim	Uygun savunma tepkileri üzerinde dokunarak uygulamalı eğitimi (örneğin Fiziksel kopma ve kontrol becerileri); Kabin ekibinin işletici prosedürlerini uyguladığı ve durumla başa çıkmak için ilgili ekip sorumluluklarının

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

	<p>bir seviyesi ile ilişkili prosedürler,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Olay sonrası takip, <p>Önleyici güvenlik önlemleri:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Güvenlik önlemleri ve ortaya çıkan tehditler • Güvenlik önlemleri ve eksiklikler • Güvenlik aramaları <p>Uçak kaçırma:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kokpit erişim kontrolü • Siber güvenlik • Uçak kaçırma senaryoları, istatistikleri ve uçak kaçırma çözümü için prosedürler		<p>uygulandığı kural dışı yolcu durumunun senaryo esaslı uygulamalı eğitimi;</p> <p>Bomba arama ve konum prosedürlerini uygulama üzerine senaryo esaslı eğitim;</p> <p>Kabin ekibinin işleticinin prosedürlerini ve durumla başa çıkmak için ilgili ekip sorumluluklarını uyguladığı çeşitli tehdit koşulları üzerine senaryo esaslı uygulamalı eğitimi;</p>
İlkyardım	<p>Temel yaşam desteği (BLS) ve Kardiyopulmoner resüsitasyon (CPR);</p> <p>Yetişkin, çocuk ve bebekte CPR;</p> <p>Hava aracı ortamını dikkate alarak temel yaşam desteği (CPR ve AED);</p> <p>Bilinçsiz solunum kazazedesi dâhil bilinçsiz kişi;</p>	<p>Kardiyopulmoner resüsitasyonun (CPR) gösterilmesi ve varsa AED'nin çalıştırılması üzerine dokunarak uygulamalı eğitimi;</p> <p>Portatif oksijen tüpünün alınması ve kullanılması üzerine dokunarak uygulamalı eğitimi;</p> <p>Kabin ekibinin, belirli bir hastalık veya yaralanmaya uygun ilk yardım tekniklerini kullanarak durumu tanıyabileceklerini</p>	<p>İlk yardım çantası (FAK), evrensel önlem çantası (UPK), acil durum tıbbi yardım çantası (EMK) ve tele tıp cihazının alınması üzerine dokunarak uygulamalı eğitim;</p> <p>İlkyardım çantasının kullanımı üzerine dokunarak uygulamalı eğitim;</p> <p>Varsa; EMK, UPK ve tele tıp cihazının kullanımı üzerine dokunarak uygulamalı eğitimi;</p>

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

		ve müdahale edebileceklerini gösterdiği, hasta bir yolcu / ekip üyesinin senaryo esaslı uygulamalı eğitimi;	Kabin ekibinin, işleticinin uçuş sırasındaki bir tıbbi olaya yanıt verme prosedürlerini uygulayacağı senaryo esaslı uygulama eğitimi;
Tehlikeli Maddeler	Tehlike Maddeler ve Kombine Taşımacılık Düzenleme Genel Müdürlüğü talimatlarına bakınız.	Tehlike Maddeler ve Kombine Taşımacılık Düzenleme Genel Müdürlüğü talimatlarına bakınız.	Tehlike Maddeler ve Kombine Taşımacılık Düzenleme Genel Müdürlüğü talimatlarına bakınız.
İşletici ile İlgili son olayların ve/veya Kazaların Gözden Geçirilmesi	CRM altında ele alınmıştır.	CRM'e bakınız.	CRM'e bakınız.
Emniyet Yönetim Sistemi (SMS)	Varsa SMS prosesleri / güncellemelerinde yapılan değişiklikleri;	Uygulanabilir değil, tamamen uzaktan/sanal eğitim;	Uygulanabilir değil, tamamen uzaktan/sanal eğitim;
Yorgunluk Yönetimi	Değişiklikler dâhil kurallar ve operasyonel işlemler; Kişisel yorgunluk yönetimi stratejileri; İşletici olaylarının gözden geçirilmesi (yorgunlukla ilgili); Uygulanabilir olduğunda FRMS süreçlerindeki değişiklikler;	Uygulanabilir değil, tamamen uzaktan/sanal eğitim;	Uygulanabilir değil, tamamen uzaktan/sanal eğitim;

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

EK-2

Başlık	Detaylar
Canlı emniyet demosu değişikliği	Kabin ekibi tarafından canlı emniyet gösterimi sırasında ekipmanın kullanımına ilişkin değişiklikler veya kısıtlamalar (örn. can yelekleri takmamak veya yüze oksijen maskesi takmamak)
Emniyet gösterimi (canlı veya video)	Aşağıdakiler dâhil olmak üzere ele alınması gereken yeni hususlar: <ul style="list-style-type: none"> • Yolcular kişisel koruyucu ekipman giyiyorsa, basınç boşalması durumunda oksijen maskelerinin kullanılması; • Can yeleğini yüz siperi / gözlük üzerine takabilme vb.
Kabin ekibi üyeleri için kişisel koruyucu ekipmanın tanıtımı	Eğitim konuları: <ul style="list-style-type: none"> • Parametreler ne zaman uygulanacağı ve kaldırılacağı; • Kişisel koruyucu ekipmanın doğru kullanımı; • Ekip koltuklarını ve ekip dinlenme alanlarını kullanırken kaldırılması / kullanılması; • Basınç boşalması, ilk yardım, yangınla mücadele; • Kullanılmış kişisel koruyucu ekipmanın atılması;
Yolcu gereksinimleri (örneğin maskeler) ve işletici prosedürlerindeki değişiklikler	Emniyet demosu - Kişisel koruyucu ekipmanın ne zaman uygulanacağı ve kaldırılacağı hakkında açıklama; Yolcular için parametreler; Yolcu kişisel koruyucu ekipmanın atılması; Kabinde izin verilen yolcu kişisel koruyucu ekipman türlerine ilişkin kısıtlamalar;
Pandemi ile ilgili operasyonel hususlar	Kabin bagaj izinlerinde yapılacak herhangi bir değişiklik; Ekip için tuvalet tahsisi; Ekip beslenme yeri ve prosedürleri; Ekip dinlenmesi; Uçaklarda karantina alanı;

Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü

	<p>Yolcuların sıcaklık kontrolleri / termometrelerinin kullanımı (Devlet tarafından isteniyorsa);</p> <p>Yüksek trafik alanlarının düzenli olarak dezenfeksiyonu;</p> <p>Fiziksel (sosyal) mesafenin izlenmesi (örneğin mutfaklardaki yolcuların toplanmasına ilişkin kısıtlamalar);</p> <p>Kokpite erişimi sınırlama;</p> <p>Kabinde şüpheli COVID-19 vakaları için prosedürler;</p>
Yolcu olmadan kabinde kargo taşınan uçuşlar	<p>Kabin ekibi için, bu tür operasyonlara özgü ek eğitim, örneğin:</p> <p>İlave yangın söndürücüler veya diğer ekipmanlar;</p> <p>Yükün kabinde taşınması nedeniyle taşınan ilave veya farklı tipte yangın söndürücüler;</p> <p>Yangın durumunda ağların kaldırılması;</p> <p>Kabinin gözlemlenmesi;</p> <p>Gerekli olmayan kabin ve mutfak ekipmanlarının izole edildiğini doğrulama;</p>
Pandemi ile ilgili kural tanımaz yolcu olayları	<p>Kural tanımaz yolcu olaylarında sonuçlanabilecek bazı yeni sorunların ele alınması:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yeni havaalanı süreçleri, kısıtlamaları ve genel seyahat deneyimi nedeniyle artan yolcu stresi; • Yolculardan kaynaklanan enfeksiyon korkusu ve aşırı reaksiyonlar; • Kişisel koruyucu ekipmanların sürekli kullanımı gibi gerekliliklere uymayı reddeden yolcular; • Yolcu karşıtı çatışmaların tasfiyesi;